

Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse

Angående redovisning av kostnader vid framställning om anslag till forskningsprojekt

Bakgrund

Universitetens forskning har expanderat kraftigt de senaste 10 åren utan att de statliga anslagen har ökat i samma utsträckning, om ens alls, vilket ökar beroendet av extern forskningsfinansiering. Ej heller har staten angivit vilken inriktning den vill prioritera.

Inom naturvetenskapen/medicinen har forskningen varit beroende av externa projektanslag under mycket lång tid. Vid de flesta stora svenska universitetet står externa anslag för mer än 50% av forskningsbudgeten, i vissa fall betydligt mer än så.

Universiteten har höga fasta kostnader, framförallt för fast anställda lärare/forskare, egen administration och lokalhyror.

Externa projektbidrag utnyttjas framförallt för att bekosta teknisk personal (t.ex biomedicinska analytiker, djurvårdare), doktorander/forskningsassistenter/post-docs samt löpande kostnader för reagens och annan forskningsutrustning.

Riksdagen har beslutat om full kostnadstäckning för externfinansierade projekt. Exakt vad detta betyder är fortfarande oklart. Det är skillnad på stöd till grundforskning och ”beställningsprojekt” som utförs i samarbete med svensk eller utländsk industri. Det verkar emellertid som om staten/universiteten i dag likställer de två typerna av forskningsprojekt i detta avseende.

Normalt ger inte externa finansiärer, som Vetenskapsrådet, projektbidrag som täcker fast anställda forskares löner (professorer, lektorer). Däremot lägger VR på ett universitetspåslag som ska täcka i varje fall betydande delar av universitetens centrala kostnader.

Universiteten är således idag helt beroende av externa medel för att täcka stora delar av de fasta kostnaderna. Behovet av att rationalisera de interna kostnaderna har därmed ökat. Forskarna är ytterst angelägna att inte avsätta alltför stor del av sina projektanslag till centrala kostnader.

Wallenbergstiftelserna fattar sina beslut helt självständigt.

Det är Wallenbergstiftelsernas ambition att stödja svensk forskning på ett effektivt och rättvist sätt. Våra anslag delas ut till prioriterade forskningsprojekt efter sedvanlig kvalitetsgranskning. Våra stadgar innebär att anslagen ska användas för att främja forskning och utbildning och får inte användas till att bekosta t.ex administrativa kostnader av mer allmän karaktär. Ändamålet följs upp ekonomiskt och utvärderas vetenskapligt. Mer omfattande projekt utvärderas även under och efter projekttidens slut av internationellt välkända vetenskapsmän.

De statliga anslagen till universiteten kommer sannolikt inte att öka nämnvärt under de närmaste åren. Utbildningsministern har i stället förordat ett ökat stöd till Vetenskapsrådet, säkerligen för att bättre fördela forskningsstödet efter vetenskapliga kvalitetskriterier. Detta

innebär emellertid att universitetens möjligheter att ta egna forskningsinitiativ minskar, eftersom den statliga budgeten i stort sett är bunden.

Stiftelserna utreder f.n. vilka projektkostnader som är förenliga med de enskilda stiftelsernas ändamål. Vi är medvetna om att modern forskning, särskilt inom naturvetenskaperna, är dyrbar, både när det gäller utrustning och personal. För att möjliggöra för Stiftelserna att fortsätta stödja svensk forskning, med begränsningen att endast direkta projektkostnader kan belasta stiftelsernas anslag, måste donationsmottagande universitet svara för de indirekta kostnaderna.

För Stiftelsernas del gäller att vi kan stödja direkta kostnader för ett projekt, d.v.s. även lönekostnader. Eftersom anslag från Stiftelserna innebär en nödvändig prioritering även av universitetens egna resurser, är det möjligt att diskutera en lösning som innebär att universitetsledningens bedömning kan utgöra en del av underlaget för den prioritering som ligger till grund för Stiftelsens donationsbeslut. På detta sätt får universitetet en ökad flexibilitet, samtidigt som Stiftelserna får värdefull hjälp med den vetenskapliga kvalitetsbedömningen.

Detta ger också Stiftelserna ökad möjlighet att bidra till forskningsprojektens direkta kostnader och inte enbart eller företrädesvis anslå medel för inköp av forskningsutrustning. Det innebär emellertid också att Stiftelsens anslag bör ha samma vetenskapliga status som statliga rådsanslag, vid fakultetens interna kvalitets/aktivitetsbaserade fördelning av egna fakultetsmedel. Eftersom Stiftelsernas projektanslag har genomgått en noggrann kvalitetsprövning, jämförbar med den som gäller för andra "peer-review" granskade statliga anslag, bör de ges samma tyngd vid beräkning av aktivitets- eller kvalitetsindex, som numer tillämpas av fakulteterna vid fördelning av fakultetsmedel till forskargrupper och institutioner.

Budgeteringsmodell

Efter ingående diskussioner mellan Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse (KAW) och Uppsala Universitet om redovisning av kostnader vid framställning till KAW om anslag till forskningsprojekt lämnar KAW följande förklaring.

1. I projektbudgeten för det aktuella forskningsprojektet skall anges lönekostnaderna för i projektet verksamma personer som ej kan täckas av andra medel som universitetet disponerar, lokalkostnader för dessa personers verksamhet samt övriga kostnader. I budgeten skall även anges vilka bidrag som institutionen och universitetet ger exempelvis i form av lön för andra anställda vid universitetet (institutionen) som deltar i projektet, s.k. medfinansiering.

KAW förutsätter vidare vid beviljande av anslag till universitetens forskningsprojekt att KAW's projektanslag ges samma tyngd vid beräkning av aktivitets- eller kvalitetsindex som tillämpas av fakulteterna vid fördelning av fakultetsmedel till forskargrupper och institutioner.

KAW kommer att vid bedömning av begäran om anslag acceptera följande kostnadsslag dock utan att därmed godkänna varje enskild post i budgeten:

- A. Direkta kostnader för löner inkl. rimligt lkp (lönekostnadspålägg) för i projektet verksamma personer, instrument, förbrukningsmaterial etc.

- B. Direkta lokalkostnader för under punkten A nämnda personer (förutsätter specificering av det aktuella kvadratmeterpriset på institutionen och schablonen vad beträffar rumsstorlek per person).
- C. Övriga direkta projektrelaterade kostnader såsom ekonomiadministration och IT-system. För utrustning som omfattas av lagen om offentlig upphandling accepteras även styrkta upphandlingskostnader om maximalt 60.000 kr.

Rekvisition av medel sker på sedvanligt sätt mot budget och specifikation.

- 2. Kostnadsstruktur och redovisningsupplägg varierar väsentligt mellan olika lärosäten. Detsamma gäller budgetering, styrning och uppföljning. Avsaknaden av en enhetlig och transparent redovisning försvårar för forskningsfinansiärerna att enkelt kunna bedöma innehåll och rimlighet i ett lärosätes kostnader eller jämföra olika lärosätens kostnader mot varandra. Det är därför en väsentlig del av denna förklaring rörande lämplig budgeteringsmodell att lärosätena strävar mot en mer enhetlig och transparent redovisning, budgetering och uppföljning.
- 3. Universitetet åtar sig att vid ansökningstillfället granska projektet och projektbudgeten för att därmed säkerställa att ovan angivna principer följs och att universitetet prioriterar projektet. Sådan granskning skall undertecknas av universitetets rektor.

Denna förklaring gäller från och med juni 2005 och tillsvidare och avser projekt för vilka medel beslutats efter nämnda datum.

Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse